

Rapport iht Åpenhetsloven

Utarbeidet mai/juni 2023

Generell beskrivelse av virksomheten

Selskapet kjøper levende dyr av storfe og småfe fra bønder i hele den midterste delen av landet vårt og slaktebehandler disse i 2 leide slakterilokasjoner på Oppdal og Melhus.

Generell beskrivelse av virksomhetens organisering og retningslinjer for arbeidet med åpenhetsloven

Arbeidet med åpenhetsloven er lagt til daglig leder med bistand i fra kvalitetsleder. Hvert år tas det ut leverandørliste for fjoråret og leverandørene kategoriseres og analyseres. Risikoanalysene for hver kategori oppdateres og tiltak identifiseres årlig.

Basert på våre risikoanalyser så vil kategorien bønder være den gruppen av våre leverandører som har størst risiko for brudd på åpenhetsloven. Alle leverende bønder har registrert organisasjonsnummer som selvstendige næringsdrivende og vi ser det ikke naturlig å innhente opplysninger direkte fra disse da det etter vår vurdering blir for nært personvernet som vi må forholde oss til. For å vurdere kategori bønder støtter vi oss derfor på det årlige Landbruksbarometeret som utarbeides av AgriAnalyse og NIBIOs årlige beregning av inntekt til arbeid og kapital på de såkalte referansebrukene som det er 30 stykker av. I sistnevnte kan vi se på de referansebrukene som innehar de typer husdyrproduksjoner som vi er varemottakere av. Landbruket har forhandlingsrett med Stortinget om sine inntekts- og arbeidsvilkår og det vil være av avgjørende betydning at det er politisk vilje over til tid til å gi bønder anstendige forhold i henhold til Åpenhetsloven. Jordbruksavtalen mellom partene setter premissene for økonomi og velferdsordninger til bonden.

Kartlegging og kategorisering av våre leverandører

For regnskapsåret 2022 har vi 1.117 leverandører i vår reskonto. 826 av disse er bønder som har levert levende dyr til oss, de øvrige 291 stk er leverandører av ulike tjenester vi har behov for.

Disse øvrige kan typisk være leverandør av:

- Transporttjenester for hele slakt og øvrige kjøttprodukter
- Transporttjenester for levende dyr og biprodukter fra slaktinga
- Lastebærere som har panteverdi
- Lokaler som vi leier til slakting og lagerleie for frysevarer
- Energi i form av strøm, gass og diesel
- Arbeidskraft fra bemanningsbyrå og klippetjenester fra selvstendige næringsdrivende
- Kjøttkontroll via Mattilsynet
- Mottakstjenester for proteinråstoff
- Elektrikker-, rørleggertjenester og kuldjetjenester
- Leasingfinansiering og pensjon
- Slakterekvisita og øvrige driftsrekvisita
- Tjenester for å holde anleggene i drift
- Veitjenester i form av bompenger

- Regnskapstjenester og forsikringer
- Verkstedstjenester for våre biler

74% av våre leverandører er bønder. Blant våre 100 største leverandører er 90% bønder.

Har vi identifisert faktiske brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold?

Vi kan ikke så å ha direkte identifisert dette men ved å studere statistikk- og forskningsinformasjon har vi funnet ut følgende gjengitt nedenfor.

Når vi støtter oss til Landbruksbarometeret utarbeidet av AgriAnalyse finner vi blant annet følgende forhold for 2022:

- 27% av storfekjøtt- og melkeprodusenter svarer at det er «stort investeringsbehov».
- 60% svarer at det er «for lav lønnsomhet til at investeringer lønner seg». For 4 år siden svarte 40% dette.
- 45% svarer at «Fremtidsutsiktene for næringen er usikre». 17% svarte dette for 4 år siden.
- 73% svarer at «lav lønnsomhet» er den største utfordringen.
- 61% svarer at det er «manglende økonomisk mulighet for investeringer».
- 68% svarer at «økte kostnader på innsatsfaktorer» er den største utfordringen.
- 74% svarer at de «trives som bonde». 7% svarer at de ikke gjør det.
- 24% svarer at de vil anbefale unge å velge bondeyrket.
- 26% svarer at de ser lyst på fremtidsutsiktene, ned fra 38% året før.
- 8% svarer i 2015 at lønnsomheten er «veldig dårlig».
- 13% svarer i 2020 at lønnsomheten er «veldig dårlig».
- 20% svarer i 2022 at lønnsomheten er «veldig dårlig».

Det er mye i disse svarene er av negativ karakter i forhold til Åpenhetsloven og vi vurderer sannsynligheten for brudd for stor på en del områder.

Ser vi på referansebrukene som er aktuelle leverandører til oss har vi inntekter til arbeid og kapital mellom kr 682.000 og kr 289.000 pr årsverk. Utfordringen med denne oversikten er at den både skal dekke bondens lønn og forrentning av egenkapital. Sistnevnte har vi ikke funnet noen god oversikt på og vil nok typisk variere stort fra gård til gård. Men om vi snur på det og sier at bonden skal ha en gjennomsnittlig lønn tilsvarende industriarbeideren så vil vi raskt konkludere med at det er ingen eller negativ forrentning av egenkapitalen. Sier vi derimot at egenkapitalen forrentes før lønnsuttak finner vi ut at landbruket er opplagt under svært lav lønnsinnngang og vi minner om at den definerte fattigdomsgrensen i landet er satt til kr 247.000.

Vi tolker av referansebrukenes inntjening at det er svært sannsynlig at bonden ikke har en lønn til å leve av og kan utdype det til at det ikke er mulig å følge levemønsteret i samfunnet generelt.

Hvilke tiltak har vi satt i gang og/eller hvilke tiltak planlegger vi å sette i gang?

Påvirkning på myndigheter via Kjøttbransjens Landsforbund som gir årlige innspill til Jordbruksoppgjøret.